

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 17. juni 2020 av Høyesterett i avdeling med

dommer Erik Møse
dommer Ragnhild Noer
dommer Per Erik Bergsjø
dommer Borgar Høgetveit Berg
dommer Erik Thyness

HR-2020-1263-A, (sak nr. 20-000924SIV-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 8. november 2019

Staten v/Justis- og beredskapsdepartement

(Regjeringsadvokaten
v/advokat Tolle Stabell)

mot

A

(advokat Jørn Terje Kristensen – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Thyness:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder behandling av materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll etter at dette har vært benyttet som bevismateriale i en sak avgjort ved rettskraftig dom. Det er spørsmål om politiet har adgang til å utlevere slikt materiale til Skatteetaten, og om det er plikt til å slette materialet fra politiets arkiver.
- (3) Det ble i perioden april–september 2014 gjennomført telefonavlytting av A i den såkalte Lime-saken. Bakgrunnen var mistanke om grov menneskehandel, jf. straffeloven (1902) § 224 jf. § 60 a. Av totalt 8 882 telefonsamtaler og tekstmeldinger som inngikk i det sikrede materialet, ble 29 dokumentert under hovedforhandlingen i tingretten.
- (4) A ble 1. november 2015 tiltalt for overtredelse av straffeloven (1902) § 224 (medvirkning til grov menneskehandel), jf. § 60 a (organisert kriminell gruppe) og en rekke andre bestemmelser, herunder utlendingsloven § 108 fjerde ledd bokstav a (menneskesmugling), jf. straffeloven (1902) 60 a, utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav a (bruk av ulovlig arbeidskraft), jf. straffeloven (1902) § 60 a og straffeloven (1902) § 270 første ledd nr. 1, jf. annet ledd, jf. § 271 (grovt trygdebedrageri), jf. § 60 a.
- (5) Hovedforhandling ble holdt i Oslo tingrett fra januar til desember 2016. Som følge av tidsnød ble samtlige poster for A, unntatt posten om medvirkning til grov organisert menneskehandel, skilt ut til separat behandling. Ved dom 22. juni 2018 ble A frifunnet for anklagen om medvirkning til grov menneskehandel. For de øvrige forholdene var det blitt tatt ut ny tiltale 2. august 2017. Etter hovedforhandling i september samme år ble A ved tingrettens dom 1. november 2017, med unntak for enkelte poster, dømt i tråd med den nye tiltalen.
- (6) Ved brev 15. mars 2018 ble A informert om at Øst politidistrikt hadde besluttet å utlevere opplysninger om ham til Skatt øst, som hadde bedt om opplysningene i forbindelse med sak om endring av tidligere skattefastsettelse. Som hjemmel for utleveringen ble det vist til politiregisterloven § 30. Dokumentasjonen som var besluttet utlevert, var «utskrift av kommunikasjonskontroll som ble dokumentert under hovedforhandlingen i Oslo tingrett høsten 2017».
- (7) A påklaget vedtaket ved brev 4. april 2018 og krevet sletting av det aktuelle materialet. I påtegning 11. april 2018 innstilte Øst politidistrikt på at klagen ikke skulle tas til følge. Det nasjonale statsadvokatembetet traff 27. april 2018 vedtak i samsvar med innstillingen.
- (8) A brakte saken inn for Oslo tingrett ved stevning 9. mai 2018 og begjæring om midlertidig forføyning 11. mai 2018. Staten tok til motmæle i tilsvaret 27. juni 2018. De aktuelle dokumentene var blitt utlevert fra politiet til skattemyndighetene 11. april 2018. Det ble i tilsvaret opplyst at materialet hverken var eller ville bli benyttet før politiet ga klarsignal om at det var i orden.

- (9) Oslo tingrett avsa dom og kjennelse 8. november 2018 der staten ved Justis- og beredskapsdepartement ble frifunnet i søksmålet og begjæringen om midlertidig forføyning ble forkastet.
- (10) A anket til Borgarting lagmannsrett, som avsa dom og kjennelse 8. november 2019 med slik slutning:
- «I dom i sak 19-004551:
1. Det Nasjonale Statsadvokatembetets vedtak 27. april 2018 om å utlevere opplysninger til skatteetaten om A er ugyldig.
  2. Materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll av A som inngår i saksdokumentene i den rettskraftig avgjorte straffesaken mot ham, skal slettes.
  3. Kravet om fastsettelsesdom for brudd på EMK avvises.
  4. Staten ved Justis- og beredskapsdepartementet erstatter As sakskostnader for tingretten med 33 150 – trettitretusenetthundreogfemti – kroner senest to uker etter forkynnelsen av lagmannsrettens dom.
  5. Staten ved Justis- og beredskapsdepartementet erstatter As sakskostnader for [lagmannsretten] med 37 260 – trettisyvtusentohundreogseksti – kroner senest to uker etter forkynnelsen av lagmannsrettens dom.
- I kjennelse i sak 19-004546:
1. Staten frifinnes for kravet om midlertidig forføyning.
  2. As krav om sakskostnader i forføyningssaken tas ikke til følge.»
- (11) Lagmannsrettens dom er avsagt under dissens. To dommere kom til at det ikke var grunnlag for utlevering, og at politiet var forpliktet til å slette materialet. Én dommer mente at vedtaket om utlevering av materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll var gyldig, og at det materialet som var gjort til en del av straffesaken, ikke skulle slettes.
- (12) Staten ved Justis- og beredskapsdepartementet har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen knyttet til punkt 1 og 2 i dommen, det vil si kravene om henholdsvis utlevering og sletting av det materialet frembrakt ved kommunikasjonskontroll som var dokumentert i tingretten.
- (13) Høyesteretts ankeutvalg tillot anken fremmet ved beslutning 10. februar 2020.
- (14) Saken er behandlet ved fjernmøte, jf. midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 459 om forenklinger og tiltak innenfor justissektoren for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 § 2 og midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 47 om tilpasninger i prosessregelverket som følge av utbruddet av covid-19 mv. § 3.
- (15) Saken står i samme stilling for Høyesterett som for lagmannsretten.

Partenes syn på saken

- (16) Den ankende part – *staten ved Justis- og beredskapsdepartementet* – har i korte trekk anført:
- (17) Når det etter reglene i straffeprosessloven er besluttet å ta materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll inn i en straffesak, gjelder ikke taushetsplikten i straffeprosessloven § 216 i. Spørsmålet om taushetsplikt og innsyn i sakens dokumenter reguleres da av politiregisterloven §§ 19 og 30 med tilhørende forskrifter. Hjemmelen her er tilstrekkelig klar, også bedømt etter reglene i Den europeiske menneskerettskonvensjon – EMK.
- (18) Det følger av straffeprosessloven § 216 g bokstav a at det aktuelle materialet frembrakt ved kommunikasjonskontroll ikke pliktes slettet. Materialet har vært av «betydning» i straffesaken og vil være av betydning dersom straffedommen skulle bli krevet gjenåpnet i fremtiden.
- (19) Staten ved Justis- og beredskapsdepartement har nedlagt slik påstand:
- «1. Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet frifinnes.
  2. Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet tilkjennes sakskostnader for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett.»
- (20) Ankemotparten – A – har i korte trekk anført:
- (21) Taushetsplikten i straffeprosessloven § 216 i er til hinder for utlevering til Skatteetaten av opplysninger frembrakt ved kommunikasjonskontroll uavhengig av om materialet er brukt som bevis i straffesaken.
- (22) Det følger av straffeprosessloven § 216 g at materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll snarest mulig skal tilintetgjøres når det «er uten betydning for forebyggelsen eller etterforskningen av straffbare forhold». Dette er ikke lenger tilfellet når det foreligger rettskraftig dom. Det materialet denne saken gjelder, skal derfor slettes.
- (23) Kommunikasjonskontroll er et inngrep som omfattes av Grunnloven §§ 113 og 102 samt EMK artikkel 8. Både oppbevaring og utlevering utgjør inngrep i seg selv. Det må da stilles særlige krav til hjemmel, herunder krav til klarhet, presisjon og tilgjengelighet. Politiregisterloven gir ikke tilstrekkelig hjemmel.
- (24) A har nedlagt slik påstand:
- «1. Anken forkastes.
  2. Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet betaler sakens kostnader for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett.»

Mitt syn på saken

Rettslige utgangspunkter

- (25) Før jeg går inn på de konkrete lovtolkningsspørsmålene som oppstår i denne saken, gjør jeg kort rede for de grunnleggende krav som stilles til lovgivningen når det gjelder oppbevaring og bruk av materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll.
- (26) Slike tiltak innebærer inngrep i borgernes rettssfare som etter legalitetsprinsippet – som lenge har hatt rang av konstitusjonell sedvanerett og fra 2014 er kommet til uttrykk i Grunnloven § 113 – krever hjemmel i lov, enten direkte eller ved forskrift gitt med hjemmel i lov.
- (27) Også Grunnloven § 102, hvoretter «[e]nhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon», har betydning for rammene for kommunikasjonskontroll. Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité ga i forbindelse med grunnlovsrevisjonen i 2014 uttrykk for at bestemmelsen skulle leses «som at systematisk innhenting, oppbevaring og bruk av opplysninger om andres personlige forhold bare kan finne sted i henhold til lov, benyttes i henhold til lov eller informert samtykke og slettes når formålet ikke lenger er til stede», se Innst. 186 S (2013–2014) side 27.
- (28) Bruk av kommunikasjonskontroll anses også etter EMK artikkel 8 som inngrep i privatliv og familieliv mv. som bare kan foretas i den utstrekning det er «in accordance with the law» og forholdsmessig. Jeg viser her til Rt-2014-1105 avsnitt 29 med videre henvisninger.
- (29) Bruk av kommunikasjonskontroll forutsetter etter straffeprosessloven § 216 a første ledd at det foreligger en kjennelse fra retten og er betinget av at noen med skjellig grunn mistenkes for nærmere bestemte straffbare forhold. Det er ikke bestridt at kommunikasjonskontrollen i saken mot A var lovlig.
- (30) Jeg nevner for helhetens skyld at det ved lov 24. april 2020 nr. 33 er vedtatt endringer i straffeprosessloven § 216 g og politiregisterloven § 50. Endringene innebærer at materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll skal oppbevares etter reglene i politiregisterloven, men slik at materiale som ikke er brukt i saken, ved rettskraftig dom mv. skal sperres og bare kunne benyttes ved begjæring om gjenåpning, ved gjenopptagelse av etterforskning eller for å ivareta siktedes legitime interesser. Opplysninger som det etter straffeprosessloven § 216 g ikke er adgang til å beholde, skal slettes så snart som mulig. Disse lovendringene er imidlertid ikke trådt i kraft.

Generelt om forholdet mellom straffeprosessloven kapittel 16 a og politiregisterloven

- (31) Hovedproblemstillingen i vår sak knytter seg til om bestemmelser i straffeprosessloven er til hinder for utlevering og videre lagring av materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll, selv om politiregisterloven med tilhørende forskrifter i utgangspunktet gir hjemmel for de aktuelle tiltakene.
- (32) Politiets beslutning 15. mars 2018 om utlevering av opplysninger, som ble stadfestet ved Det nasjonale statsadvokatembetets vedtak 27. april 2018, bygger på politiregisterloven § 30 første ledd, som lyder slik:

«Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til andre offentlige organer i deres interesse, dersom dette er nødvendig for å fremme mottakerorganets oppgaver etter lov eller for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte.»

- (33) Når det gjelder spørsmålet om det materialet fra kommunikasjonskontrollen av A som inngår i saksdokumentene i straffesaken, kan bevares eller må slettes, bygger staten på politiregisterforskriften 20. september 2013 nr. 1097 § 25-3. Her heter det at straffesaksdokumenter skal oppbevares inntil de til slutt overleveres til Arkivverket i henhold til de regler som er fastsatt om dette.
- (34) De bestemmelsene som eventuelt står i veien for *utlevering*, fremgår av straffeprosessloven § 216 i første ledd:

«Alle skal bevare taushet om at det er begjært eller besluttet kommunikasjonskontroll i en sak, og om opplysninger som fremkommer ved kontrollen. Det samme gjelder andre opplysninger som er av betydning for etterforskningen, og som de blir kjent med i forbindelse med kontrollen eller saken. Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene brukes

- a) som ledd i etterforskningen av et straffbart forhold, herunder i avhør av de mistenkte,
- b) som bevis for det straffbare forholdet som begrunnet kontrollen,
- c) som bevis for et annet straffbart forhold som etter sin art kunne ha begrunnet den form for kommunikasjonskontroll som opplysningene stammer fra,
- d) som bevis for et annet straffbart forhold som etter sin art ikke kunne ha begrunnet den form for kommunikasjonskontroll som opplysningene stammer fra, såfremt slik bruk etter sakens art og forholdene ellers ikke vil være et uforholdsmessig inngrep, og oppklaring av forholdet uten bruk av opplysningene i vesentlig grad ville ha blitt vanskeliggjort. ...»

- (35) Det fremgår av det jeg nå har sitert, at alle opplysninger fremkommet under kommunikasjonskontroll er underlagt taushetsplikt og – med enkelte unntak som fremgår av etterfølgende bestemmelser i paragrafen – bare kan benyttes som ledd i etterforskning og irettføring av straffbare forhold. Etter ordlyden er bestemmelsen altså til hinder for utlevering til annen bruk, herunder skattefastsettelse.
- (36) De bestemmelsene som eventuelt er til hinder for videre *oppbevaring* av det omstridte materialet, er inntatt i straffeprosessloven § 216 g og lyder som følger:

«Påtalemyndigheten skal sørge for at opptak eller notater som er gjort under kommunikasjonskontrollen, snarest mulig blir tilintetgjort i den utstrekning de

- a) er uten betydning for forebyggelsen eller etterforskningen av straffbare forhold ...»

- (37) Denne bestemmelsen tilsier etter sin ordlyd at opplysninger frembrakt ved kommunikasjonskontroll skal slettes når det ikke lenger er behov for dem i forbindelse med forebyggelsen eller etterforskningen av straffbare forhold. I avgjørelsen i Rt-2014-1105 – som jeg kommer tilbake til – er det i avsnitt 37 imidlertid lagt til grunn at slike opplysninger likevel kan oppbevares i den utstrekning det skjer med sikte på senere bruk som bevis for straffbare forhold. Hvordan det forholder seg med oppbevaring etter at det eventuelt foreligger rettskraftig fellende dom, er ikke løst i 2014-saken.

- (38) Hovedspørsmålet i vår sak er om de bestemmelsene i straffeprosessloven som jeg har gått igjennom, er til hinder for utlevering og videre lagring av det omstridte materialet etter bestemmelsene i politiregisterloven med tilhørende forskrifter. A viser til at straffeprosessloven kapittel 16 a gir spesielle regler vedrørende kommunikasjonskontroll som etter vanlige lovtolkningsprinsipper går foran de generelle reglene om dokumenthåndtering i politiregisterloven. Etter hans syn følger dette også av politiregisterloven § 23 femte ledd som fastsetter at «[f]or taushetsplikt i tilknytning til kommunikasjonskontroll gjelder straffeprosessloven kapittel 16 a». *Staten* gjør på sin side gjeldende at det ikke foreligger noen motstrid mellom de to lovene. De har bare ulikt anvendelsesområde: Reglene i straffeprosessloven regulerer gjennomføringen av selve kommunikasjonskontrollen. Når opplysninger deretter eventuelt tas i bruk i straffesaken, er denne fasen over, og det aktuelle materialet som inngår i straffesaken, behandles på samme måte som straffesaksdokumentene for øvrig.
- (39) Lovbestemmelsenes ordlyd taler etter min mening for As syn: Reguleringen av kommunikasjonskontroll i straffeprosessloven fremstår som spesialregler og går i utgangspunktet foran de generelle reglene om dokumenthåndtering mv. i politiregisterloven. Formuleringene gir heller ingen holdepunkter for at reglene i straffeprosessloven om taushetsplikt og sletting opphører å gjelde for materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll som er tatt inn i straffesaken.

Gyldigheten av utleveringsvedtaket

- (40) Straffeprosessloven § 216 i oppstiller som nevnt taushetsplikt for opplysninger frembrakt ved kommunikasjonskontroll, men det gjøres unntak for bruk til bestemt angitte formål. Unntakene er først og fremst knyttet til etterforskning og irettføring av straffbare forhold. Deling av slik informasjon til andre formål enn det som følger av loven, er det ikke adgang til. Jeg påpeker spesielt at avgrensningen av taushetsplikten er knyttet til hva opplysningene skal brukes til, ikke til deres innhold, slik som for eksempel hvor personsensitive de måtte være. Det fremgår av forarbeidene at dette beror på et bevisst valg, jf. Ot.prp. nr. 64 (1998–1999) side 161, der det i spesialmotivene til § 216 i er uttalt følgende:

«I departementets utkast blir adgangen til å bruke opplysningene regulert direkte i § 216 i:

Departementet foreslår at unntakene fra taushetsplikten reguleres i fem alternativer i *tredje punktum* (bokstav a til e). ...»

- (41) Dette leder etter mitt syn til at opplysninger frembrakt ved kommunikasjonskontroll som det klare utgangspunkt ikke kan benyttes til andre formål enn det som fremgår av straffeprosessloven § 216 i. Dette må gjelde selv om bruk til for eksempel skattemessige formål av opplysninger som allerede er kommet frem som bevis i åpen rett, vil være et mindre inngrep enn den forutgående bruken i straffesaken. Begrensningen må ses i sammenheng med at kommunikasjonskontroll er et inngripende tiltak. Når lovgiver har gitt disse spesifikke reglene om bruk av materiale i straffeprosessloven § 216 i, kreves det etter mitt syn klarere holdepunkter for bruk ut over dette enn det som følger av politiregisterloven.

- (42) Praksis hos politiet og påtalemyndigheten har visstnok vært i samsvar med statens synspunkt om at taushetsplikten etter straffeprosessloven § 216 i opphører når det aktuelle materialet er fremlagt som bevis i en straffesak, og disse synspunktene har også støtte i juridisk teori. At dette fremstår som en praktisk og naturlig ordning sett med påtalemyndighetens øyne, er forståelig. Men i lys av den lovforståelsen jeg har gjort rede for, er hverken praksis eller juridisk teori avgjørende for mitt syn på tolknings spørsmålet.
- (43) Min konklusjon er at taushetsplikten etter straffeprosessloven § 216 i gjelder for materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll også etter at dette er fremlagt som bevis i retten, og at taushetsplikten er til hinder for bruk til annet enn de formål som er konkret angitt i bestemmelsen.
- (44) Dette utelukker utlevering til bruk for skattemessige formål av materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll. Vedtaket om utlevering til Skatteetaten er følgelig ugyldig.

Kravet om sletting

- (45) For så vidt gjelder kravet om sletting, følger det av straffeprosessloven § 216 g bokstav a at påtalemyndigheten skal sørge for at «opptak eller notater som er gjort under kommunikasjonskontrollen, snarest mulig blir tilintetgjort i den utstrekning de ... er uten betydning for forebyggelsen eller etterforskningen av straffbare forhold». Språklig sett innebærer bestemmelsen at materialet skal slettes så snart det ikke er behov for det i forbindelse med selve etterforskningen. I avgjørelsen i Rt-2014-1105 avsnitt 37 er det imidlertid som nevnt slått fast at bestemmelsen ikke kan tas helt på ordet. Den «må suppleres med § 216 i som *forutsetningsvis* gir hjemmel for fortsatt lagring av materiale innhentet ved kommunikasjonskontroll, i den utstrekning dette skjer med sikte på senere bruk av materialet innenfor rammen av § 216 i».
- (46) Det følger etter mitt syn naturlig av at når § 216 i må tolkes slik at materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll kan brukes som bevis i straffesak, så må § 216 g tilsvarende tolkes slik at det samme materialet kan oppbevares etter de regler som gjelder for de øvrige dokumentene i straffesaken. En slik tolkning er etter mitt syn forenlig med ordlyden: Materiale som er brukt som bevis i straffesak, har også hatt «betydning for ... etterforskningen» av saken frem mot rettskraftig dom. Det vil også kunne ha betydning i den utstrekning det måtte bli aktuelt med ny etterforskning etter en gjenåpningsbegjæring.
- (47) Forarbeidene støtter en slik forståelse. I Ot.prp. nr. 64 (1998–1999) side 160 uttaler departementet at § 216 g «påbyr sletting av overskuddsinformasjon». Materiale som er brukt som bevis i straffesaken, kan ikke karakteriseres som overskuddsmateriale. Formuleringen viser at departementet ikke har sett for seg en snever forståelse av bestemmelsen.
- (48) Også avgjørelsen inntatt i Rt-2005-1137 trekker i retning av den tolkningen jeg har tatt til orde for. Saken gjaldt forsvarerens rett til innsyn i skriftlig materiale i tilknytning til kommunikasjonskontroll. Lagmannsretten hadde uttalt at materialet ikke kunne anses som «overskuddsmateriale» før forsvarer hadde fått innsyn, og at plikten til å slette etter § 216 g først inntrådte da, se avsnitt 73. Annenvoterende, som representerte flertallet, sluttet seg til denne lovtolkningen i avsnitt 74. Uttalelsen må naturlig forstås slik at Høyesterett var enig i at sletteplikten bare gjelder overskuddsmateriale. Jeg nevner for

ordens skyld at avgjørelsen inntatt i Rt-2014-1105, som bare gjaldt overskuddsmateriale, ikke kan tas til inntekt for en annen tolkning enn den jeg har tatt til orde for.

- (49) Tungtveiende reelle hensyn tilsier etter mitt syn også at materiale som er brukt som bevis i straffesak, ikke skal slettes. Her peker jeg særlig på muligheten for en senere begjæring om gjenåpning av saken. Gjenåpning er riktignok et ekstraordinært rettsmiddel, men det er like fullt tale om bruk av materialet som bevis i straffesak, og tilgang til det samlede materialet som lå til grunn for den opprinnelige behandlingen av saken, er i denne sammenheng viktig for rettsikkerheten. Notoritets hensyn peker i samme retning. Uten at det er avgjørende for min konklusjon, påpeker jeg i tillegg at videre oppbevaring er et vesentlig mindre inngrep enn utlevering av materialet til andre formål.
- (50) Kravet om sletting kan etter dette ikke føre frem.

Konklusjon og sakskostnader

- (51) Jeg er kommet til at statens anke må forkastes for så vidt gjelder kravet om utlevering av materiale frembrakt ved kommunikasjonskontroll til Skatteetaten, mens den må føre frem for så vidt gjelder As krav om sletting av dette materialet.
- (52) Ingen av partene har vunnet saken fullt ut eller i det vesentlige, jf. tvisteloven § 20-2. A har imidlertid fått medhold av betydning, jf. tvisteloven § 20-3, og det har vært behov for rettsavklaring. Tungtveiende grunner tilsier at A blir tilkjent sakskostnader for den delen av saken der han har vunnet frem. Samlet salær inklusive merverdiavgift for den delen av saken settes skjønnsmessig til 95 000 kroner.
- (53) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Det nasjonale statsadvokatembetets vedtak 27. april 2018 om utlevering av opplysninger om A frembrakt ved kommunikasjonskontroll er ugyldig.
2. For øvrig frifinnes staten ved Justis- og beredskapsdepartementet.
3. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler staten ved Justis- og beredskapsdepartementet 95 000 – nittifemtusen – kroner til A innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.

- (54) Dommar **Høgetveit Berg:** Eg er i hovudsak og i resultatet samd med fyrstvoterande.
- (55) Dommer **Noer:** Likeså.
- (56) Dommer **Bergsjø:** Likeså.
- (57) Dommer **Møse:**

Dissens

- (58) Jeg er kommet til samme resultat som tingretten og mindretallet i lagmannsretten.
- (59) Etter mitt syn taler ordlyden i bestemmelsene i straffeprosessloven kapittel 16 a for at kapitlet først og fremst er ment å regulere situasjonen ved beslutning om og iverksettelse av kommunikasjonskontroll. I §§ 216 a til 216 f gis det utførlige materielle og prosessuelle regler om vilkårene for å gi tillatelse til slik kontroll. Ifølge § 216 h fører kontrollutvalget tilsyn med politiets og påtalemyndighetens behandling av saker etter kapittel 16 a. Mistenkte og den som har rådighet over kommunikasjonsanlegget, skal etter § 216 j underrettes om kommunikasjonskontrollen når den er avsluttet.
- (60) Jeg er enig med førstvoterende i at reglene i kapittel 16 a fremstår som spesialbestemmelser. De er gitt fordi kommunikasjonskontroll kan avdekke omfattende, meget ulike og sensitive forhold. Men når opplysninger fra kontrollen er blitt fremlagt i åpen rett, foreligger etter min oppfatning en annen situasjon, hvor hverken kapitlets ordlyd eller formål tilsier at særreglene kommer til anvendelse. Også systembetragtninger taler da for at det er de alminnelige reglene i politiregisterloven som gjelder.
- (61) Vår sak reiser spørsmål om taushetspliktsbestemmelsen i § 216 i og slettingsbestemmelsen i § 216 g gjelder for opplysninger fra kommunikasjonskontrollen som er blitt fremlagt i åpen rett. De relevante bestemmelser i politiregisterloven er § 30 om taushetsplikt ved utlevering av opplysninger til offentlige organer i deres interesse og § 50 om sletting mv. Hva særlig gjelder politiregisterloven § 23 femte ledd, som fastslår at straffeprosessloven kapittel 16 a gjelder for «taushetsplikt i tilknytning til kommunikasjonskontroll», må bestemmelsen etter mitt syn forstås som en påminnelse om at kapittel 16 a gjelder i stedet for bestemmelsene i politiregisterloven i den utstrekning dette kapitlet rekker. Videre gir politiregisterforskriften § 9-6 første ledd nr. 1 uttrykkelig adgang til å utlevere opplysninger til skattemyndighetene. Jeg nevner ellers at politiregisterloven § 30 sammenholdt med § 27 tredje ledd av rettsikkerhetsgrunner oppstiller strenge krav for å utlevere opplysninger til andre organer, blant annet om nødvendighet og forholdsmessighet.
- (62) For øvrig nevner jeg kort at forarbeidene til straffeprosessloven og politiregisterloven ikke løser vårt tolkningsspørsmål. De rettsavgjørelser det er vist til i saken, blant annet Rt-2004-2023, Rt-2005-1137 og Rt-2007-1409, gir begrenset veiledning. Uttalelsen i Rt-2014-1105 avsnitt 37 om at straffeprosessloven § 216 g ikke kan tas helt på ordet, taler etter mitt syn for at reglene i kapittel 16 a ikke bør tolkes for absolutt. Forvaltningspraksis synes å bygge på at politiregisterlovens bestemmelser gjelder når opplysninger er brukt

åpent i straffesaken. Juridisk litteratur trekker i samme retning, jf. Myhrer, Personvern og samfunnsforsvar. Om taushetsplikt og ytringsrett i straffesaksbehandlingen, 2001, side 163; Bjerke, Keiserud og Sæther, Straffeprosessloven, kommentarutgave, 4. utgave 2011, side 241; samt Bruce og Haugland, Skjulte tvangsmidler, 2. utgave 2018, side 296–297.

- (63) Jeg tilføyer at lovendringene 24. april 2020, som ikke er trådt i kraft, illustrerer at også lovgiver har presisert at straffeprosessloven § 216 g ikke kan tas helt på ordet, og har regulert situasjonen for så vidt gjelder gjenåpning og forholdet til politiregisterloven.
- (64) Jeg er dermed kommet til at spørsmålene om taushetsplikt og sletting av opplysningene som ble brukt i åpen rett i straffesaken, ikke reguleres av straffeprosessloven §§ 216 i og 216 g, men av politiregisterloven.
- (65) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Det nasjonale statsadvokatembetets vedtak 27. april 2018 om utlevering av opplysninger om A frembrakt ved kommunikasjonskontroll er ugyldig.
2. For øvrig frifinnes staten ved Justis- og beredskapsdepartementet.
3. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler staten ved Justis- og beredskapsdepartementet 95 000 – nittifemtusen – kroner til A innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.